

PATRYK GRANCOW
(UNIWERSYTET ŁÓDZKI)
ORCID: 0000-0002-0731-4462

WSTĘP

Bliiski Wschód od tysięcy lat jest jednym z ważniejszych regionów w historii świata. To na obszarze tzw. Żyznego Półksiężycy powstały pierwsze cywilizacje i imperia ludzkości, odkryto wiele wynalazków używanych po dziś dzień czy wreszcie to na tym obszarze narodziły się wielkie światowe religie, które wyznaje ponad połowa populacji Ziemi. Ze względu na olbrzymią wagę, jaką posiada region Bliskiego Wschodu, warto się nad nim pochylić i zbadać jego dzieje, uwzględniając w szczególności wpływ, jaki wywarła na jego losy różnorodność religijna, etniczna i kulturowa. Jest to bowiem obszar niejednorodny, na którym od wieków występują odmienne religie, narody, kultury i języki. Ta różnorodność prowadziła zarówno do powstania nowych i wspaniałych idei, jak i była przyczynkiem wielu napięć i konfliktów.

Ze względu na wagę poruszanego tematu postanowiliśmy poświęcić kolejny już, XXIV tom *Vade Nobiscum*, właśnie historii Bliskiego Wschodu – występujących tam wydarzeń i zjawisk. Liczymy, iż przedstawione w niniejszej pracy artykuły będą stanowić kolejny element badań nad tym regionem, które pozwolą na lepsze zrozumienie zjawisk zachodzących na tym obszarze świata. Zakres tematyczny oraz chronologiczny tekstów prezentowanych w niniejszej pracy jest bardzo różnorodny. Znajdą tu Państwo teksty poruszające zagadnienia zarówno polityczne, wojskowe, jak i kulturowe czy religijne. Zakres chronologiczny niniejszego tomu jest równie szeroki, bowiem artykuły poruszają tematy od okresu starożytności i średniowiecza, aż po dzieje współczesne (do 2024 r.).

Tekst otwierający niniejszą książkę został napisany przez Jakuba Jastrzębka i nosi tytuł *Trójstyk cywilizacji – Anatolia w okresie kampanii Lucjusza Licyniusza Lukullusa (74–66 p.n.e.)*. Autor starał się w nim przedstawić relacje różnych ludów o odmiennych kulturach na terenie ówczesnej

Anatolii (współczesna Turcja) w I w. p.n.e. Kolejne cztery teksty w niniejszym tomie *Vade Nobiscum* poświęcone zostały średniowiecznym dziejom Bliskiego Wschodu. Pierwszy z tych artykułów, autorstwa Rafała Kanasa, nosi tytuł *Apostrofy w kształtowaniu wizerunku chrześcijan i muzułmanów w polskim przekładzie „Księgi pouczających przykładów” Usamy ibn Munkidha autorstwa J. Bielawskiego*. Autor podjął się w nim próby analizy jednego z XII-wiecznych arabskich dzieł i znajdujących się w nim opisów Arabów oraz Franków. Z kolei Maksymilian Mikuła w swoim tekście pt. *Pogranicze bizantyńsko-arabskie w świetle Eposu o Digenisie Akritasie* pochylił się nad bizantyńskim eposem, w którym zawarto ciekawy opis ziem granicznych, na których przenikały się wzajemnie cywilizacja islamska oraz chrześcijańska. Rafał Bartosiewicz w swoim tekście pt. *Wybór opinii źródłowych o kontaktach między krzyżowcami i Bizancjum w trakcie I i II krucjaty* skupił się natomiast na relacjach panujących między łacinnikami a Bizantyjczykami w trakcie pierwszych dwóch wypraw krzyżowych. Ciekawym tekstem jest również artykuł Rafała Szewczyka pt. *Bliski Wschód w polityce Wielkiego Ułusu Mongołów w latach 1248–1258 – zarys problematyki*, w którym to autor dokonał analizy wydarzeń związanych z początkiem podboju Bliskiego Wschodu przez Imperium Mongolskie.

Autorzy kolejnych trzech artykułów skupili się na analizie najnowszych dziejów politycznych Bliskiego Wschodu. Wśród nich można odnaleźć tekst Eryka Wierzejskiego pt. *Rosnąca obecność Chińskiej Republiki Ludowej na Bliskim Wschodzie w XXI wieku*, w którym to autor starał się poddać analizie zewnętrzne wpływy jednego ze światowych mocarstw, jakim jest ChRL na Bliskim Wschodzie. Interesującym artykułem jest również tekst Jakuba Kani pt. *Relacje Stanów Zjednoczonych z poszczególnymi wybranymi państwami Bliskiego Wschodu za czasów prezydentury Donalda Trumpa (2017–2021)*. Ostatnim tekstem poruszającym najnowsze dzieje polityczne Bliskiego Wschodu jest artykuł Krystiana Marasa pt. *Muzyka w służbie polityki – wyborcza walka o Stambuł (2024)*, w którym to autor skupił się na ostatnich wyborach samorządowych w Turcji i używanych wówczas materiałach agitacyjnych.

Ostatnie dwa artykuły zamieszczone w niniejszym tomie *Vade Nobiscum* skupiają się z kolei na zagadnieniach religijnych, niewątpliwie niezwykle istotnych dla regionu Bliskiego Wschodu. Kamil Ludwiczak w swoim tekście pt. *Etnograficzny przyczynek do spojrzenia na jerozolimskie axis mundi* pochyła się nad tym, w jaki sposób Jerozolima jest odbierana w różnych światowych religiach. Z kolei Julia Bednarska w artykule *Wspólne czy oddzielne? Międzyreligijne miejsca pielgrzymkowe w Libanie jako przykład nieoczywistych relacji społecznych na Bliskim Wschodzie* skupia się na libańskich miejscach kultu, które współdzielą osoby różnych wyznań.

Należy zaznaczyć, iż teksty znajdujące się w niniejszym tomie *Vade Nobiscum* są pokłosiem ogólnopolskiej studencko-doktoranckiej konferencji naukowej pt. „Tygiel kultur, narodów i religii – Bliski Wschód na przestrzeni dziejów”, która odbyła się w dniach 13–15 marca 2024 r. Konferencja ta została zorganizowana przez: Studenckie Koło Naukowe Historyków UŁ, Studencko-doktoranckie Koło Naukowe Etnologów UŁ, Studencko-doktoranckie Koło Naukowe Politologów PolitikON, Studencko-doktoranckie Koło Naukowe Bliskiego Wschodu Al-Maszrik, a także KMK Koło Młodych Klasyków UŁ.

Na zakończenie, w imieniu całego komitetu redakcyjnego niniejszego tomu chciałbym złożyć serdeczne podziękowania władzom Rektorskim Uniwersytetu Łódzkiego, Panu Dziekanowi Wydziału Filozoficzno-Historycznego Profesorowi Maciejowi Kokoszko, Panu Dziekanowi Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politologicznych Profesorowi Ryszardowi Machnikowskiemu. Dziękujemy również opiekunowi Studenckiego Koła Naukowego UŁ Panu Doktorowi Tomaszowi Pietrasowi, a także wszystkim innym niewymienionym tutaj osobom, które pomagały przy niniejszej książce. Dzięki wsparciu wyżej wymienionych osób możliwa była publikacja XXIV tomu *Vade Nobiscum*.